

Tato kapitola se zabývá celkovým systémem hodnocení v České republice, jeho různými úrovněmi, jako je hodnocení žáků, učitelů, škol a systému, provázaností celku, jakož i vymezením vzájemných vztahů. Po tomto úvodu pak následující kapitoly (3–6) analyzují problematiku každé jednotlivé úrovně detailněji.

Tato zpráva rozlišuje tři typy hodnocení: první se zabývá hodnocením pokroku jednotlivého žáka při naplňování vzdělávacích cílů. Pojednává o hodnocení práce v hodině, stejně jako o plošném externím testování a zkouškách. Druhý typ hodnocení se vztahuje k hodnocení odborných pracovníků ve školách, tedy učitelů. A konečně třetí typ hodnocení je vztažen k posuzování efektivity škol, vzdělávacího systému a vzdělávací politiky.

Kontext a charakteristické rysy

Řízení

Stejně jako další země OECD nemá ani Česká republika integrovaný rámec hodnocení, který by byl navržen jako celek, ale místo toho má řadu jednotlivých relativně nezávislých složek, které operují na různých úrovních a které se vyvinuly poměrně nezávisle na sobě. Hodnocení v České republice probíhá na čtyřech klíčových úrovních: na úrovni systému (národní a krajské subsystemy), na úrovni školy, učitele a žáka. Na každé z těchto úrovní poskytují hodnotící mechanismy základ pro hodnocení efektivity vzdělávání poskytovaného žákům v České republice. Tyto mechanismy také identifikují silné a slabé stránky systému, škol, učitelů i žáků a stanovují oblasti pro zlepšení. Konečným cílem je dosáhnout zlepšení vzdělávání v zemi.

Přístup České republiky k hodnocení kombinuje centrální řízení tvorby koncepčních záměrů a stanovení standardů se zodpovědností za realizaci hodnocení přenesenou na kraje, obce a školy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je zodpovědné za dohled nad celým vzdělávacím systémem a má svoji úlohu ve všech složkách hodnotícího rámce, včetně přípravy závazných vzdělávacích cílů (tzv. rámcové vzdělávací programy, dále RVP), určuje kariérní strukturu pro učitele a monitoruje výkon škol a celé vzdělávací soustavy. MŠMT také navrhuje, realizuje a monitoruje vzdělávací politiku, včetně vypracování *dlohodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy*. Některé instituce mají klíčové role v celém systému. Mezi nimi vyniká Česká školní inspekce (ČŠI), která zodpovídá za externí hodnocení škol a podílí se na hodnocení systému. Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání (CERMAT) hraje vedoucí úlohu v oblasti externího hodnocení žáků. Ústav pro informace ve vzdělávání má klíčovou roli v hodnocení systému prostřednictvím vývoje indikátorů vzdělávání a s tím souvisejících analýz. Kraje zodpovídají za vzdělávání na svém území a zpracovávají dlouhodobé záměry vzdělávání a rozvoje v kraji, které jsou v souladu s celonárodními dlouhodobými záměry. Krajské a obecní úřady jsou zřizovateli škol, tudíž přijímají zodpovědnost za kvalitu poskytovaného vzdělávání. Soustředí se na dodržování finančních předpisů a na podporu školám v procesu zlepšování. Školy využívají značné autonomie při realizaci různých typů hodnocení žáka, učitele a školy. Nesou největší odpovědnost za hodnocení žáka, včetně zpracování kritérií hodnocení a nástrojů, hodnotí učitele v souladu s pravidly definovanými na úrovni školy a přijímají zodpovědnost za vlastní hodnocení.

Hlavní složky

Ve stručnosti se český systém hodnocení skládá ze čtyř hlavních úrovní: